

קנין יד – במקרא, באהבתה תשגה תמיד

הגאון מוויילנא בשיר השירים מסביר את הפסוק 'לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך', שהריח מחמת שהוא דק ורוחני הוא מתפשט למרחקים, ואילו הדברים המוחשיים והגופניים יותר כמו חוש הטעם והמישוש הוא אינו מתפשט אלא למי שהוא נועד. כך התורה שבעל פה נחשבת כמו אוכל של האדם, היא דבר מוחשי כמו נשיקה, ולכן היא מיועדת רק לישראל 'ישקני מנשיקות פיהו', אבל התורה שבכתב בגלל שהיא כל גבוהה ורוחנית מאד, היא כמו ריח שמתפשט אף לרחוקים ביותר – על כן, עלמות אהבוך, לכן גם הגויים אוהבים את התורה שבכתב.

הלימוד של תורה שבכתב, היא עבודה בפני עצמה. אין זה לימוד גרידא אלא קריאה. זה החלק היחיד בתלמוד תורה שיש בו משמעות לצורת הדיבור, ואפילו לניגון. כאשר לומדים מקרא כראוי צריך לקרוא אותו בטעמים, ובסדר נכון. נחשוב לרגע על מצות קריאת שמו"ת – אנו קוראים פעם אחת 'וידבר ה' אל משה לאמר', ואז חוזרים וקוראים 'וידבר ה' אל משה לאמר', ומשלשים: ומליל ה' אל משה למימר. מה טעם בזה? בתורה שבע"פ לא תתכן מציאות כזו – שיהא טעם לומר משפט אחד ג' פעמים זה אחר זה, 'אמר אביי' 'אמר אביי' 'אמר אביי', כי העיקר הוא הלימוד וההבנה. אבל בתורה שבכתב הקריאה מתורת ה' היא חלק מצורת המצוה.

המגיד הוכיח את הבית יוסף שקורא שמו"ת במהירות. והנה, מי שלומד גמרא במהירות אין בזה חיסרון, אם אין זה מפריע להבנתו, אדרבה, אולי יש בזה מעלה שהוא מספיק יותר בשעה. אבל המקראות צריכים לקרוא אותם בדרך מיוחדת, בנעימה, בנחת, במתיקות. כי מצוותם היא ב'קריאה'. לכן כתב הגר"ז בשו"ע הרב שגם מי שאיננו מבין מה שאומר מקיים מצוות תלמוד תורה בקריאת המקראות. אבל בתורה שבע"פ אם איננו מבין – איננו מקיים מצוה בקריאה ללא הבנה.

התורה בכתב היא כמו תכשיטי בשמים שמקשטים ומבשמים את האדם. חז"ל אמרו שת"ח צריך להתקשט בב"ד ספרי הקודש כמו כלה שיש לה כ"ד תכשיטים. הכוונה שידיעת התורה שבכתב, מקשטת את האדם. היא מעניקה לו רוממות מיוחדת, חן נפלא.

אדם צריך לשאוף לרכוש ידיעות נכבדות גם באיוב, בספר קהלת, ספר משלי, יחזקאל, ישעיהו – אוצרות שלמים. תענוג שמיימי. הגר"א אומר במשלי על הפסוק 'אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת, באהבתה תשגה תמיד', זה כנגד הפרד"ס, 'אילת אהבים' – כנגד הזיווג, אילה רחמה צר, והוא כנגד חלק הסוד. זוהי אמנם הקירבה הגדולה ביותר, אך היא איננה רצופה אלא מעת לעת. 'יעלת חן' – כנגד הנישוק, חן הפנים, והוא כנגד חלק הרמז, שהוא אמנם שכיח יותר מלימוד הסוד, אבל עדיין איננו בכל עת. 'דדיה ירווך בכל עת' – הוא חלק הדרש, דרשות חז"ל הם עיקר תורה שבעל פה והאדם מתמלא מהם בכל עת ועת, 'באהבתה תשגה תמיד' – הוא חלק הפשט, הוא אמנם אינו בדרגת קירבה כמו עמל הסוגיא או לימוד פנימיות התורה וסודותיה, אבל יש לו את המעלה של התמידיות. לא תמיד יש 'מוחין' להעמיק בפנימיות התורה, יש פעמים שקשה גם להעמיק בסוגיא בגמרא, אבל לפתוח חומש או יהושע, שיר השירים או משלי, זה תמיד מתוק. באהבתה תשגה תמיד.

מקרא – מים קרים על נפש עייפה

כאשר בני ישראל יצאו מים סוף לעבר הר סיני, לקבלת התורה, נתקפו לפתע בצימאון גדול לתורה, "וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים", וכמו שדרשו חז"ל בבבא קמא: וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים - דורשי רשומות אמרו: אין מים אלא תורה, שנאמר: הוי כל צמא לכו למים, **כיון שהלכו שלשת ימים בלא תורה נלאו**, עמדו נביאים שביניהם ותיקנו להם שיהיו קורין בשבת ומפסיקין באחד בשבת, וקורין בשני ומפסיקין שלישי ורביעי, וקורין בחמישי ומפסיקין ערב שבת, **כדי שלא ילינו ג' ימים בלא תורה!**

וצריך להבין, הרי הם בדרך לקבל התורה בהר סיני, ומה אירע להם פתאום שהיו זקוקים לתקנה מיוחדת של קריאת התורה? והרי הם היו באמצע להמתין לקבלת התורה? ועוד, הרי במרה נצטוו על סוגיות שלימות וחשובות בתורה "כיבוד אב ואם, שבת ופרה אדומה", כמו שכתוב "שם שם לו חוק ומשפט", ולשם מה הוזקו עוד לתקנת קריאת התורה? וכי לא די ללמוד סוגיות עמוקות אלו להשביע רעבונם?

אלא שהתורה נמשלה ללחם ולמים. התורה שבע"פ היא לחם ובשר, היא משיבועה את האדם. אבל אם אין האדם קורא מקראות בתורה, הוא נהיה 'צמא', ייבש. חסרה לו לחלוחית. פשטי המקראות הינם 'מים'. ראה באור החיים פרשת וירא יח"ד. קריאת פסוקי התורה ושאר ספרי המקראות הינם כמים קרים על נפש עיפה. כמו שביארנו שהיא קריאה מתוקה ומרעננת. באהבתה תשגה תמיד.

גם כאשר אדם בדרך לקבלת התורה, או תוך כדי עיון בסוגיות עמוקות שבתורה שבע"פ, אין בזה בשביל לייתר את הרוויית נפשו במימי המקראות.